

La correcció lingüística en l'ús públic del català

MARIA ANTÒNIA FONT FERNÁNDEZ

El dimarts 11 de juny van començar les proves de Selectivitat a Catalunya. L'incident que va tenir més ressò va ser la formulació errònia o, per ser més exactes, ambivalent d'un enunciat de l'examen de matemàtiques. Tanmateix, hi va haver dues aberracions lingüístiques que no van transcendir tant i que segurament són més greus, ja que en la llengua hi ha aspectes que són matemàtics. La primera aberració la vam trobar en el Portal 324, que, per mitjà del Facebook, va publicar, textualment: «Miquel Llor, Victòr Català i exercicis de fonètica, a l'examen de català.» Degué ser una errada mecànica, però en un titular, i més d'un examen de català, crida molt l'atenció.

L'altre senyal d'incúria, que vam saber gràcies a una alumna, va ser la capçalera «Matemàtiques aplicades a las ciències socials», que els responsables van justificar com un lapsus d'impremta. Abans, de tots aquests lapsus se'n deien *errates*; aquesta troballa, però, és molt sospitosa.

Tots aquests senyals de deixadesa lingüística s'han d'interpretar en el marc de la correcció lingüística en l'ús públic del català, especialment en els usos periodístics. Si fem una cerca en el Google sobre aquesta qüestió, repararem que hi ha molta gent que ha pres nota d'exemples diversos que no s'adiuen amb un bon model de llengua. Nosaltres volem fer un pas més enllà i fer una crida per a capgirar aquest temporal. Cal matisar que no ens referim tant a les errates i als creixents titulars a peu de pantalla equivocats com a les errades ortogràfiques, lèxiques, morfològiques, sintàctiques, fonètiques, semàntiques o discursives.

I és que n'hi ha prou parant l'orella i fent l'ull viu per a detectar indicis de la qualitat lingüística millorable dels mitjans de comunicació. En recollim uns quants de frescs en el moment d'escriure aquest article; per a contrarestar la força dels exemples escrits, els hem recollit del canal oral: *decepcionat* (TV3, «Josephine», 11 de juny); *la situació en la que està* (TV3, «Telenotícies Migdia», 12 de juny); *forta pendent*

(BTV Notícies, «Un suplici de carrer a la Teixonera»); *relevant* (TV3, «Els matins», 14 de juny). I això deixant de banda la llengua de la publicitat, que ens proposa de comprar exemples com ara «persones que cuiden de persones».

Sembla que hi ha quatre raons que expliquen aquesta degradació lingüística: 1) els periodistes tenen cada vegada menys formació i sensibilitat lingüística; 2) s'ha substituït la rapidesa per la immediatesa, i amb prou feines es revisen els textos i discursos; 3) cada dia hi ha menys professionals per a cobrir l'actualitat; i 4) les retallades en assessorament i correcció lingüística tenen conseqüències en el missatge final que difonen els periodistes.

Aquest panorama, que tan sols en part es pot explicar per la crisi econòmica, té conseqüències a curt termini i, sobretot, a llarg termini. En primer lloc, sembla que de texans no en porti solament l'òpera, sinó també la llengua, i no pas per a passar l'estona. En segon lloc, es perd una oportunitat molt valuosa d'aprendre la llengua (sobretot formal) per part dels joves i dels estrangers. I, en tercer lloc, assaona el terreny perquè la normativa hagi d'acabar admetent paraules i construccions gens acurades.

En definitiva, creiem que els periodistes haurien de tenir un coneixement més profund de la llengua catalana, en particular, potser, dels usos formals: més enllà de dominar els gèneres informatius i d'opinió i de redactar d'una manera ordenada i cohesionada, aquests professionals tenen la responsabilitat de donar una bona imatge de país, una imatge que en part es vehicula lingüísticament.

Així mateix, cal recuperar la col·laboració dels filòlegs: els especialistes de llengua tenen les eines per a proposar models de llengua i per a revisar l'ús i la normativa; però, sense l'aplicació consensuada i generalitzada dels periodistes, el compromís moral de polir a la llengua i de transmetre-la d'una manera neta no és sinó fer ratlles dins l'aigua, encara que les ratlles siguin quadribarrades. ♦

Avís a tots els socis i subscriptors

Fem saber a tots els socis i subscriptors de l'Associació Llengua Nacional que, cap a mitjan gener del 2014, els farem el cobrament de la corresponent quota, que serà la mateixa del 2013: 25€ per als Subscriptors Regulars, 35€ per als Socis Numeraris i 50€ per als Socis Protectors. Cal dir que els Socis Protectors són els qui aguanten tota l'Associació, però fa temps que no ens n'arriben altes. Tos els qui pugueu, feu per manera que ens augmentin. Moltes gràcies!

Aleshores, preguem als qui hagin canviat el seu número de compte (o bé si algú es vol donar de baixa) que ens avisin com més aviat millor a fi d'evitar que ens sigui retornat el rebut de cobrament. Sapigueu que per cada rebut retornat el banc ens cobra 3,60€, un cost massa feixuc per a nosaltres. Aviseu-nos, si pot ser, per c/e: llengua@llenguanacional.cat.

També preguem a tots els qui fan l'ingrés per banc que mirin de no trigar gaire a fer-lo efectiu. Gràcies!